

คัมภีร์โรคניתาน

ความมรณะ แบ่งออกเป็น 2 อย่าง
มรณะด้วยโบราณโรคและปัจจุบันโรค

1. มรณะด้วยโบราณโรค คือ ตายโดยปกติ ธาตุทั้ง 4 ค่อยขาดตามลำดับ
 - ปถวีธาตุ 20 ขาดไป 19 หทยัง ยังอยู่
 - อาโปธาตุ 12 ขาดไป 11 น้ำลาย ยังอยู่ (** ค.ธาตุวิงค์ น้ำดี ยังอยู่)
 - วาโยธาตุ 6 ขาดไป 5 ลมหายใจเข้าออก ยังอยู่
 - เตโชธาตุ 4 ขาดไป 3 ไฟอุ่นกาย ยังอยู่
2. มรณะด้วยปัจจุบันโรค คือ โอปัฏกะมิกาวาธ ถูกทูปถองโดยสติ โดนประหาร ต้องคมดาบ หอก ปืนไฟ อุบัติเหตุ รวมโรคปัจจุบัน เช่น โดนยาพิษ อหิวาตกโรค โควิด-19 เป็นต้น

ธาตุทั้ง 4 พิจารตามฤดูแล้ง

1. เตโชธาตุพิจารณา : สันตปัคคี (เดือน 5-6-7) : เย็นในอก กินอาหารพล้นอิม จุกเสียด บิด อาหารพล้นแผลก อยากบอย เกิดลม 6 จำพวก
 - ลมอุตะรันตะ พัดแต่สะตือถึงลำคอ
 - ลมปัตตะรันตะ บัดแต่อกถึงลำคอ
 - ลมอัสวาตะ ให้ขัดจุมก
 - ลมปราคาศ หายใจขัดอก
 - ลมอนุวาตะ หายใจขาดไป
 - ลมมหาสมณมรค์ ลมจับนิ่งไป
2. วาโยธาตุพิจารณา (เดือน 8-9-10) : ผอมเหลือง ครันตัว เมื่อยทุกข้อ ทุกลำ แดกขึ้นแดง ลง ลั่นโครก ให้หาวให้เรอ วิ่งเวียนหน้าตา หุหนักร้อนในอก รันทดร้อนทวยกาย หายใจสั้น เหม็นปาก หวานปาก โลหิตออกจากปาก จุมก หุ กินอาหารไม่รู้รส

คัมภีร์โรคניתาน

ลักษณะอาโปธาตุแตก

1. ดีแตก : คลั่งไคล้ ใหลหลง ละเมอเพ้อผก นอนสะดุ้งหวาดหวั่น บางทีลงอุจกีนินยารุ ลง เบี้ยว/เหลื่อม/แดง หาสติมิได้
2. เสลมหะแตก : จับสะดุ้งร้อนสะดุ้งหนาวเป็นเวลา บางทีลงท้องเป็นเสลมหะ โลหิตเน่าให้ปวดมวน
3. หนองแตก : ทำให้ไหลออกมาเนืองๆ กายชুবดม กินอาหารไม่รู้รส มักเป็นฝีภายใน 7 ประการ
4. โลหิตพิการหรือแตก : แพทย์สมมุติว่าไข้กำเณร เพราะโลหิตกำเริบ
 - ถ้าแตกเป็นพิษ ุดออกมาภายนอก สมมุติเป็นรากสาต ข้าวไหม้ใหญ่ ข้าวไหม้น้อย เปลวไฟฟ้า ประกายเพลิง ล่าบาเพลิง
 - ข้างในกระทำพิษให้อาเจียนเป็นโลหิต บางทีโลหิตแล่นจับหัวใจ คลั่งเพ้อ หาสติไม่ได้ เรียกสันนิบาตโลหิต เป็นเพื่อโลหิตสมุฏฐาน บางทีให้ชักทำหจิกม็อกำ บางทีให้หนาวร้อน บางทีให้ขับปัสสาวะ น้ำปัสสาวะสีดำ แดง ขาว เหลือง ธาตุถ้าแตก 2-5 อย่าง จะแก้ไขไม่ได้ภายใน 2-3 วัน ถ้าเป็นแค่ 1 หรือ 2 อย่างให้แก้ก่อนที่โลหิตจะแตกชานออกมาถึงผิวหนัง ให้ประกอบยาที่แก้ไขเหนื่อ ส่วนที่แก้โลหิตทำภายใน ให้ประกอบยาที่แก้ลักปิด
5. เหนื่อ ถ้าแตก : ให้เหนื่อตากหนัก ตัวเย็นขาวซีด สวิงสยายหากำลังมิได้
6. น้ำตา ถ้าแตกหรือพิการ : ตามัว น้ำตาตากหนัก ตาแห้ง ตาเป็นจุดเยื่อผลล่ำไย
7. มันเหลว ถ้าแตก : กระจายออกทั่วสรรพางค์กาย ทำให้ตัวเหลือง ตาเหลือง เว้นแต่อุจจาระ ปัสสาวะไม่เหลือง บางทีลงท้อง อาเจียนอุจเป็นป่วงลง เพราะโทษน้ำเหลือง
8. น้ำลาย ถ้าแตก : ให้ปากเปื่อย น้ำลายเหนียว บางทีเป็นเม็ดยอดขึ้นในลิ้นในคอ
9. น้ำมูก เมื่อพิการหรือแตก : ปวดในสมอง น้ำมูกตาก ตามัว ปวดศีรษะ
10. มันข้น เมื่อพิการหรือแตก : ซึมซาบออกทางผิวหนังจุดผด ุดออกเป็นดวง บางทีแตกเป็นน้ำเหลือง ปวดเสบปวดร้อนยิ่งนัก
11. ไไขข้อ เมื่อพิการหรือแตก : เมื่อยในข้อในกระดูกทุกแห่งจุดครากจากกันให้ขัดให้ตึงทุกข้อ
12. มุตรเมื่อพิการแตก :
 - ปัสสาวะวิปลาสา คือ แดง เหลือง เป็นนัว
 - บางทีเป็นจุดน้ำขาวเช็ด ให้ขัดเบา เจ็บหัวเห่นา หัวเห่นาฟก
 - เป็นนัว เป็นมุตกิต เป็นลัณฑฆาต กากข้นในมุตร ให้มุตรพิการ